

Bijlage: Belangrijkste uitkomsten onderzoek SCP

Primair onderwijs

Onderwijsuitgaven

Het SCP laat zien dat de kosten voor het basisonderwijs in de periode 1998-2009 per jaar met 3,8% zijn gestegen. In de periode 1998-2003 bedroeg de groei 5,1% per jaar. In de periode 2004-2009 daalde de groei tot 2,7% per jaar. De groei in de eerste periode komt vooral voor rekening van de toename van de personeelsinzet per leerling. De arbeidsproductiviteit daalde in deze periode met 3,1%. De groei in de tweede periode was het gevolg van extra loonkosten (vooral incidentele loonstijging) en prijsstijging van het materieel.

Een andere manier die het SCP toepast om naar de groei van de onderwijsuitgaven te kijken, is een decompositie te maken van de onderwijsbegroting in de periode 1998-2009. Als gecorrigeerd wordt voor inflatie, dan blijkt uit analyse van het SCP dat:

- Ongeveer 35% van de groei hangt samen met beleidsmatige intensiveringen, met name klassenverkleining.
- Ongeveer 40% van de groei hangt samen met loon- en prijsbijstellingen.
- Ongeveer 25% is toe te schrijven aan een veelheid van factoren, waaronder bijstelling van de leerlingraming, veranderingen in de beloningstructuur en kasschuiven.

Het SCP wijst op een bezuinigingsparadox. Het SCP geeft aan dat in het veld en bij veel andere betrokkenen het misverstand bestaat dat op het primair onderwijs gedurende een reeks van jaren is bezuinigd, terwijl de uitgaven zijn toegenomen.

Onderwijskwaliteit

Het SCP presenteert een aantal indicatoren die gezamenlijk een beeld moeten geven over de onderwijskwaliteit. De algemene conclusie van het SCP is dat al met al er geen aanwijzingen zijn dat de leerlingen in de periode 1998 tot en met 2009 beter zijn gaan presteren.

Het SCP presenteert een aantal indicatoren die gezamenlijk een beeld moeten geven over de onderwijskwaliteit:

- Afgaande op het oordeel van de Inspectie voor het Onderwijs ligt de kwaliteit van het basisonderwijs in 2009 over de gehele linie duidelijk hoger dan in 2003, hoewel voor sommige aspecten staat te bezien of het nu bereikte niveau structureel is.
- 73% van de ouders toont zich tevreden over de kwaliteit van het basisonderwijs (onderzoek verschenen in 2010). De tevredenheid ligt hiermee lager dan in 2002 het geval was (78%).
- In de laatste jaren is de Cito-score licht gestegen (van 535 in 2008 naar 535,5 in 2011).
- Nederlandse basisschoolleerlingen blijken goed te presteren in vergelijking met leerlingen in veel andere landen. Vergelijking van opeenvolgende internationale peilingen leert dat prestaties een dalende lijn volgen.

Voortgezet onderwijs

Beeld over de onderwijsuitgaven

Het SCP laat zien dat in de periode 1998-2009 de reële kosten van het voortgezet onderwijs met gemiddeld 3,5% per jaar zijn gestegen. Belangrijke oorzaken voor de groei van de kosten zijn demografische ontwikkelingen, grotere onderwijsdeelname (grotere doorstroom naar havo en vwo), extra inzet van personeel per leerling en toegenomen inzet van materiële middelen.

Een andere manier om naar de groei van de onderwijsuitgaven te kijken is een decompositie te maken van de onderwijsbegroting in de periode 1998-2009. Als gecorrigeerd wordt voor inflatie, dan blijkt het volgende:

- Iets minder dan 30% van de groei hangt van de reële uitgaven samen met de groei van het aantal gewogen leerlingen (leerlingen met een extra zorgbehoefte).
- Iets meer dan 30% van de groei hangt samen met maatregelen ter verbetering van het onderwijsproces: een betere aansluiting van schooltypen, het tegengaan van schooluitval, kwaliteitsbeleid, ICT, financiering leermiddelen, extra zorg voor probleemleerlingen.
- Ongeveer 40% van de groei kan grotendeels verklaard worden door de vergoedingen voor de toename van arbeidskosten en prijzen.

Het SCP wijst op een bezuinigingsparadox. Het SCP geeft aan dat in het veld en bij veel andere betrokkenen het misverstand bestaat dat op het voortgezet onderwijs gedurende een reeks van jaren is bezuinigd, terwijl de uitgaven zijn toegenomen.

Beeld over de onderwijskwaliteit

Het SCP presenteert een aantal indicatoren die gezamenlijk een beeld moeten geven over de onderwijskwaliteit. Het beeld is gemengd:

- Over de Inspectieoordelen geeft het SCP aan dat met uitzondering van de verbetering bij de kwaliteitszorg en de verslechtering bij instructie, bij de beschikbare indicatoren van de Inspectie sprake is van betrekkelijk geringe fluctuaties.
- Van de ondervraagde ouders oordeel 66% goed tot zeer goed over het voortgezet onderwijs in het algemeen. Dit betekent een stijging van 1 procentpunt ten opzichte van 2002. 74% van de ouders toont zich tevreden over de leerprestaties en resultaten, een daling van 14 procentpunten ten opzichte van 2002.
- In 2009/2010 was iets minder dan 5% van de leerlingen die uit het voortgezet onderwijs vertrokken een voortijdig schoolverlater. In 2005/2006 was dat 8%.
- In de periode 2011-2007 steeg het percentage leerlingen dat een havo of vwo-diploma haalde van 31% naar 37%.
- Tussen 1998 en 2005 ontstond een steeds grotere kloof tussen het schoolexamen en het eindexamen.
- Internationaal gezien scoren Nederlandse leerlingen nog altijd goed, zeker in vergelijking met hun leeftijdgenoten in andere Europese landen. De algehele tendens in de periode 2003-2009 lijkt licht dalend te zijn.